

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY VE ZDRAVOTNICTVÍ z pohledu advokáta v roce 2025

LUBOR ŠÍDA

Legislativní stav a praxe

Je to již více než 10 let od přijetí aktuálních zadávacích směrnic, ze kterých vychází i naše národní právní úprava

Za tuto dobu se stalo v oblasti veřejných zakázek opravdu mnoho a je třeba reagovat. Ostatně, reakce je vidět již v samotné stávající legislativě, která ustupuje od přepjatého formalismu ke zjednodušení zadávacího procesu. Tento trend bude pokračovat.

Evropská komise ve spolupráci s jednotlivými členskými státy připravuje nové znění zadávacích směrnic.

Nové znění legislativy, zatím není zřejmé, zda nařízení či směrnice, má být do legislativního procesu předloženo do konce roku 2026.

Cíl:

- Zjednodušení zadávacího řízení
- Důraz na to, aby členské státy nevyžadovaly přísnější podmínky než unijní úprava
- Zpřesnění právní úpravy – odstranění výkladových nejasností jednotlivých pojmů
- Systematizace

Legislativní stav a praxe

Konsolidace právní regulace

- Cílem je i nahrazení tří současných směrnic (klasická, sektorová a koncesní) JEDNOU úpravou
- Cílem je taktéž odstranění přílišného formalismu
- Cílem je rovněž aktualizace zákonných výjimek, např. oblast spolupráce mezi veřejnými subjekty

Zavedení evropské preference – povinnost či právo zadavatele?

První předpis, ve kterém se evropská preference navrhuje – Nařízení EP a Rady o kritických léčivých přípravcích (možné zvýhodnění dodavatelů vyrábějících převážnou část dotčených léčiv v EU) – komplikované pro zadavatele, který bude zkoumat původ léčiv i dodržení mezinárodních závazků.

Legislativní stav a praxe

SHRNUTÍ:

Trend :

- zjednodušování při procesu zadávání veřejných zakázek
- méně formalismu
- jednotný výklad pravidel
- nový model evropských preferencí pro podporu evropského průmyslu

Vývoj je patrný již dnes, což lze demonstrovat např. na vývoji přístupu k § 46 ZZVZ

Zajímavosti z advokátní praxe

Ustanovení § 46 ZZVZ (*Pozn. § 46 odst. 1 Zadavatel může pro účely zajištění řádného průběhu zadávacího řízení požadovat, aby účastník zadávacího řízení v přiměřené lhůtě objasnil předložené údaje, doklady, vzorky nebo modely nebo doplnil další nebo chybějící údaje, doklady, vzorky nebo modely. Zadavatel může tuto žádost učinit opakovaně a může rovněž stanovenou lhůtu prodloužit nebo prominout její zmeškání.*), přístup k možnosti doplnění nabídky po jejím podání se stále vyvíjí směrem k menšímu formalismu;

- Dříve (předešlý zákon) převládal velmi formalistický přístup, že nabídku prakticky nelze jakkoli měnit či doplňovat, samozřejmě vyjma formálních doplnění (např. nebylo možné doplnit reference), velmi rigidní přístup;
- **Postupně však došlo ke změně vnímání ve smyslu jejich zmírnění. Taktéž se ale výklad tohoto ustanovení rozvinul a současnosti je nutné zvažovat i dodržení i jiných podmínek, např. podmínek poskytovatelů dotací, ke kterým se zadavatel zavázal, což lze demonstrovat právě na tzv. „zásadách 3E“. To současně vede k nutnosti rozlišovat, kdy je použití § 46 obligatorní a kdy je fakultativní.**

Zajímavosti z advokátní praxe

Zásady 3E - jsou vymezeny v § 2 písm. m), n) a o) zákona finanční kontrole

Hospodárnost - použití veřejných prostředků k zajištění stanovených cílů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů.

Efektivnost - takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.

Účelnost - použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů.

Zásada hospodárnosti je jedním ze základních kamenů právní úpravy regulace zadávání veřejných zakázek; základním cílem této úpravy je **především úspora veřejných prostředků**, kdy je v soutěži účastníků řízení vybrána ta nejvýhodnější nabídka (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 2. 2023, č. j. 1 As 176/2022-99, odst. 59).

Zajímavosti z advokátní praxe

Aktuální rozhodovací praxe ke vztahu mezi zásadami 3E

Rozsudek Městského soudu v Praze č.j. 3 A 70/2024_53 ze dne 29. 8. 2025, který vychází z rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 3 Afs 179/2023-30 ze dne 26. 9. 2024:

„V judikatuře (zejména krajských soudů) se objevují **dvě typické situace**, kdy zadavateli vzniká **povinnost postupovat podle § 46 ZZVZ**. Zadavatel je povinen odstranit nejasnosti nabídky, pokud jde o takové nejasnosti, které na první pohled vyvolávají dojem, že se účastník zadávacího řízení v části své nabídky dopustil chyby, tedy nejasnosti **již na první pohled zřejmé, lehce popsitelné a pravděpodobně i lehce odstranitelné** (podrobněji viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 6. 10. 2011, č. j. 62 Af 50/2010-104, č. 2608/2012 Sb. NSS). Stejně tak musí zadavatel postupovat podle § 46 ZZVZ v situaci, kdy se u účastníka zadávacího řízení **objeví stejná nejasnost jako u jiného účastníka, vůči kterému již zadavatel podle § 46 postupoval** (viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 2. 6. 2016, č. j. 30 Af 66/2014-40). Je tedy zřejmé, **že z uvedené možnosti se může stát povinnost**, a to mimo jiné zejména v případě, že zadavatel již postup podle § 46 ZZVZ využil ve vztahu k jinému dodavateli ve srovnatelném postavení. V opačném případě by totiž byla porušena zásada rovného zacházení (srov. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 23. 11. 2021, č. j. 31 Af 83/2020-80).“

Zajímavosti z advokátní praxe

Dále z dotčeného rozsudku vyplývá, že:

*„Příjemce dotace **je povinen při nakládání s rozpočtovými prostředky dodržovat nejen zákonné podmínky, ale též podmínky stanovené ve smlouvě či rozhodnutí o poskytnutí dotace** (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2008, č. j. 9 Afs 113/2007-63, a ze dne 28. 6. 2006, č. j. 1 Afs 92/2005-98, č. 1450/2008 Sb. NSS). **Povinnost učinit výzvu podle § 46 ZZVZ, tam kde to zákon umožňuje, tak může plynout též z OPŽP, pokud se k jejich plnění žalobkyně zavázala podpisem smlouvy či jí bylo jejich dodržování uloženo rozhodnutím o přidělení dotace.** „Samotným smyslem aktu přijetí dotace totiž je, že příjemce přijímá určité dobrodiní ze strany státu a jakousi protiváhou tohoto dobrodiní není (na rozdíl od soukromoprávních vztahů) jeho protiplnění ve prospěch poskytovatele dotace, ale právě akceptace podmínek, za nichž je dotace přijímána“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 10. 2009, č. j. 1 Afs 100/2009-63, č. 2332/2011 Sb. NSS).“*

Zajímavosti z advokátní praxe

Nelze tedy zjednodušeně tvrdit, že užití § 46 ZZVZ je fakultativní. Minimálně ve třech uvedených případech se stává toto užití obligatorním, což judikoval i NSS:

1. lehce zhojitelné vady (např. chybějící čestné prohlášení, lehce vysvětlitelná početní chyba apod.)
2. stejný typ nejasnosti, na který zadavatel užil výzvu dle § 46 ZZVZ u jiného účastníka – ZÁSADA ROVNOSTI
3. povinnost užít výzvu, tam kde to zákon umožňuje, plyne přímo z dotačních podmínek

V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ SE VŠAK NESMÍ JEDNAT O MATERIÁLNÍ ZMĚNU NABÍDKY.

(Pozn. Z rozhodnutí předsedy Úřadu č. j. ÚOHS-07119/2021/161/TMi (sp. zn. ÚOHS-R0011/2021/VZ) ze dne 2. 3. 2021 pak plyne, že **za určitých okolností** je možné akceptovat také objasnění nabídky, které **znamená vysvětlení údaje, který je předmětem hodnocení**, neboť **zákon sice nedovoluje doplnění hodnocených údajů, avšak současně explicitně nezakazuje jejich objasnění**. Tímto postupem však nesmí dojít k materiální změně nabídky, respektive nabízeného plnění; formální změna nabídky, kdy **zamýšlený předmět plnění zůstává stejný, je přitom souladná se zákonem, a to i v případě, že se jedná o objasnění údaje, který je hodnocen.**)

Závěrečné doporučení

Jakkoli se může zdát trh veřejných zakázek v oblasti zdravotnictví nepřehledný a nepředvídatelný, naprosto klíčové je dodržení základních zásad § 6 ZZVZ, a to při jakékoli činnosti, tedy i využití § 46 ZZVZ, s tím, že je nezbytné sledovat aktuální výkladovou praxi jak gestora zákona tak ÚOHS, případně soudů.

Pohled advokátní kanceláře plynoucí z praktického zadávání je takový, že **formalismus je na ústupu a ze zákona o zadávání veřejných zakázek se postupně stává praktický nástroj k zadávání**, nicméně na zadavatele i dodavatele i nadále klade velmi vysoké nároky, přičemž trend je, že pokud nedojde k přímému porušení ZZVZ, **měl by zadavatel usilovat o zachování nejvýhodnější nabídky v zadávacím řízení, a to i při případném využití § 46 ZZVZ.**

V oblasti zdravotnictví je stále v popředí zájmu kyberbezpečnost (i zde se již vyvíjí rozhodovací praxe zejména ÚOHS), která je spolufinancována z dotačních programů, např. z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), zde je na subjekty kladena větší administrativní náročnost než u nedotačních veřejných zakázek. V rámci dotačních veřejných zakázek je nutné brát v potaz i vyvíjející se rozhodovací praxi, kdy soudy opakovaně potvrzují závěry poskytovatelů dotací, že je nutné dodržovat i jiné podmínky, než které vytváří prostředí zadávání veřejných zakázek. Právě třeba dodržování tzv. zásad 3E.

Přílišný formalismus vede k omezování hospodářské soutěže, tuto skutečnost vnímají i legislativci, proto je snaha o další rozvolnění pravidel.

Děkuji za Vaši pozornost

Mgr. Lubor Šída, advokát

Šustek & Co., advokátní kancelář

Veleslavínova 59/3

Praha 1

sustek@aksu.cz, office@aksu.cz